

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет Психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ПСИХОЛОГІЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ
підготовки здобувачів освіти
першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 125 Кібербезпека та захист інформації
освітньо-професійної програми
Кібербезпека та захист інформації

Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Психологія міжособистісної взаємодії»
підготовки Бакалаврів галузі знань 12 Інформаційні технології спеціальності 125
Кібербезпека та захист інформації освітньо-професійної програми Кібербезпека та
захист інформації.

Розробник: Мудрик Алла Богданівна, доцент кафедри загальної та клінічної
психології, кандидат психологічних наук,

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри
загальної та клінічної психології

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри: Журавльова О.В.

© Мудрик А.Б., 2023 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	12 Інформаційні технології	Нормативна
Кількість годин/кредитів – 90/ 3	125 Кібербезпека та захист інформації	Рік навчання – 2
ІНДЗ: _ε	Кібербезпека та захист інформації	Семестр – 4-ий
	Бакалавр	Лекції – 14 год.
		Практичні (семінарські) – 30 год.
		Самостійна робота – 40 год.
		Консультації – 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання : українська		

II. Інформація про викладача

ППП : Мудрик Алла Богданівна

Науковий ступінь : кандидат психологічних наук

Вчене звання : доцент

Посада : доцент кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація: мобільний телефон +380955183570; електронна адреса

Mudruk.Alla@eenu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 111. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Вивчення навчальної дисципліни зосереджене найбільш важливих проблемах психології спілкування та міжособистісної взаємодії, викладання курсу відрізняється певною новизною викладення складних питань та наданням рекомендацій щодо застосування психологічних знань у практичній діяльності. Програма курсу реалізується за допомогою інноваційних технологій інтерактивного характеру: ділових та інноваційних ігор, методу аналізу учбового відео, рольових ігор, експериментальних вправ, тестів, що дозволяє не тільки передати інформацію, але і навчити майбутніх фахівців комунікативним умінням і практичним навичкам партнерського взаємодії.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із системою наукових та прикладних знань в психології міжособистісних та ділових відносин, також

етики міжгрупової взаємодії; формування основних засад комунікативної та інтерактивної компетентності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: оволодіння навичками інтерактивної комунікації, групової взаємодії; розвиток вміння висловлювати думки, ефективно слухати і чути партнера, встановлювати контакт, розробляти і застосовувати ефективні сценарії поведінки та міжособистісної взаємодії, компетентно використовувати моделі, стратегії і стилі ділового спілкування; формування вміння використовувати технології зворотного зв'язку, формулювати запитання і відповідати на них, зчитувати «невербальні сигнали»; оволодіння засобами вербальної та невербальної комунікації та взаємодії, провідними репрезентативними системами, техніками, прийомами, методиками, що включаються в комунікативні та інтерактивні програми; зниження ризику несприятливих наслідків деструктивної комунікації та взаємодії, взаємного незрозуміння ділових партнерів, представників громадськості; формування навичок самомаркетингу, позиціонування, самопрезентації та презентації з метою здійснення ефективної міжособистісної взаємодії; набуття досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої діяльності.

3. Результати навчання (Компетентності)

ЗК 3. Здатність професійно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми за професійним спрямуванням.

ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ПРН 1. Застосовувати знання державної та іноземних мов з метою забезпечення ефективності професійної комунікації.

ПРН 2. Організовувати власну професійну діяльність, обирати оптимальні методи та способи розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, оцінювати їхню ефективність.

ПРН 5. Адаптуватися в умовах частотої зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат.

4. Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни представлена у вигляді таблиці 2

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ/ Лаб.	Консул ьтації.	Сам. роб.	Методи та технології викладання	Форма роботи/ форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Спілкування та міжособистісна взаємодія. Психологія ефективної міжособистісної взаємодії. Конфлікти у міжособистісній взаємодії							
Тема 1. Феномен спілкування та міжособистісної взаємодії	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ

Тема 2. Спілкування як обмін інформацією та сприйняття	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Тема 3. Взаємодія у процесі спілкування	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Тема 4. Соціальна перцепція як чинник міжособистісної взаємодії	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Тема 5. Порушення, бар'єри і труднощі спілкування та міжособистісної взаємодії	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Тема 6. Ділове спілкування та взаємодія	12	2	4	1	5	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Разом за змістовим модулем 2	72	12	24	6	30			
Змістовий модуль 2. Конфліктологія. Конфлікти у міжособистісній взаємодії								
Тема 7. Конфлікти у спілкуванні та міжособистісній взаємодії: причини, шляхи запобігання і вирішення	18	2	6		10	лекція-командно-орієнтоване навчання/ Office 365	ДС, Т, РЗ/К, ІНДЗ/ІРС, РМГ	
Разом за змістовим модулем 1	18	2	6		10			
	Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал	
	ПМК						70	

	ІНДЗ 1					30
Всього годин/ Балів	90	14	30	6	40	100 балів

Примітки:

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Змістовий модуль 1. Спілкування та міжособистісна взаємодія. Психологія ефективної міжособистісної взаємодії.

1. Історичний аспект психології спілкування та міжособистісної взаємодії.
2. Суспільні, міжособистісні стосунки і спілкування.
3. Вплив темпераменту на спілкування та міжособистісну взаємодію.
4. Методи дослідження спілкування, міжособистісних стосунків, комунікативних здібностей і навичок особистості.
5. Психологічні особливості вербальної комунікації та міжособистісної взаємодії.
6. Голос та манера говорити — характеристики внутрішнього стану співрозмовника.
7. Зовнішній вигляд і поведінка особистості.
8. Експресія як засіб невербального спілкування та чинник міжособистісної взаємодії.
9. Формування першого враження та особливості сприйняття у постійному спілкуванні, їх вплив на міжособистісну взаємодію.
10. Візуальна психодіагностика.
11. Конституційні типології Е. Кречмера та У. Шелдона.
12. Феномен каузальної атрибуції.
13. Імідж та самооцінка.
14. Настанова у сприйнятті, її вплив на міжособистісну взаємодію.
15. Поняття «атракції» та її вплив на розвиток процесу спілкування та міжособистісну взаємодію.
16. Асертивна поведінка.
17. Залежність труднощів спілкування від віку людини.
18. Сором’язливість як специфічна складність міжособистісного спілкування та міжособистісної взаємодії..
19. Самотність. Типи самотності, принципи та причини хронічного відчуття самотності.
20. Аутистичність і відчуженість. Аномія.
21. Комплексні труднощі у спілкуванні та міжособистісній взаємодії.
22. Закономірності агресивної поведінки, агресивна поведінка та міжособистісна взаємодія.
23. Ділове спілкування і манера поведінки.
24. Психологічні прийоми впливу на партнера в процесі міжособистісної взаємодії.
25. Техніка і тактика аргументування. Вислуховування партнера як психологічний прийом.

Змістовий модуль 2.

Конфліктологія. Конфлікти у міжособистісній взаємодії

26. Психологічна сумісність і конфлікт у міжособистісних стосунках.
27. Правила поведінки в умовах конфлікту.

28. Методи урегулювання міжособистісних конфліктів і запобігання їм.
29. Методи зняття психологічної напруги в умовах міжособистісного конфлікту.
30. Вплив міжособистісних конфліктів на професійну діяльність.

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння освітнього компоненту необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота здобувачів освіти в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності здобувачів освіти здійснюється з урахуванням поточного оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – командно-орієнтованих лекцій та командно-орієнтованих дискусій. Упродовж освітнього компоненту застосовуються усі етапи командно-орієнтованого навчання: до-аудиторна підготовка, вирішення проблемних завдань (кейсів, проблемних задач), командні та між-командні дискусії.

Участь у цих видах робіт та представлення ІНДЗ є умовою допуску заліку.

За наявності поважних причин пропусків див. п. *Несвоєчасне виконання завдання*.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#), і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Несвоєчасне виконання завдання.

Здобувач освіти, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо здобувач освіти відсутній на практичному та лабораторному занятті, то, залежно від виду діяльності, передбаченого навчальною програмою, здобувач освіти проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Здобувачі освіти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності. Максимальна кількість балів, що може отримати здобувач освіти за кожне практичне (семінарське заняття) становить 10 балів, загалом максимальна кількість балів за поточний контроль становить 70 балів.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів): 10-9 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни; 8-6 бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє; 5-4 бали – завдання виконане не в повному обсязі, допущені незначні помилки; 3-2 бали – завдання виконане не в повному

обсязі, допущені значні помилки; 1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки; 0 балів – завдання не виконане.

Індивідуальна робота здобувача освіти є формою навчального навантаження, спрямованого на виявлення та розвиток його творчих здібностей, шляхом індивідуального підходу. Індивідуальна робота передбачає виконання здобувачами освіти індивідуально-дослідного проекту, котрий враховується під час визначення рейтингової оцінки.

ІНДЗ включає такі завдання: Ведення словника психологічних термінів до кожної теми освітнього компоненту. Максимальна кількість за виконання цього завдання – 30 балів. Отримана здобувачем освіти оцінка за виконання ІНДЗ додається до суми балів поточного контролю. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 100 балів.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з кафедрою).

Академічна доброчесність: виконані завдання здобувачами освіти мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

- Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів). Перескладання відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

У випадку, якщо здобувач освіти за поточне оцінювання набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, становить 100. На заліку, під час ліквідації академічної заборгованості, здобувач отримує комплексне завдання, яке охоплює всі теми і всі форми контролю, які пропонувалися при вивченні освітнього компоненту.

Питання підготовки до заліку

1. Поняття міжособистісної взаємодії у психології.
2. Особливості міжособистісної взаємодії в соціальній психології.
3. Види міжособистісної взаємодії.
4. Основні наукові погляди на міжособистісну взаємодію та її структуру.
5. Поняття соціального мислення у психології.
6. Поняття атрибуції. Атитюди і дії.
7. Феномени самосвідомості, самопізнання.
8. Феномен «Я-концепція».
9. «Я-концепція» й самооцінка.
10. Поняття самопрезентації у психології.
11. Соціальна установка і поведінка особистості.
12. Фактори, що впливають на зв'язок установки й поведінки.
13. Джерела й принципи формування установок.
14. Характеристика соціальної перцепції.
15. Психологічні особливості візуальної психодіагностики.
16. Ефекти соціальної перцепції.
17. Поняття психологічного впливу.
18. Поняття соціального впливу.
19. Поняття міжособистісного впливу.
20. Класифікації впливу.
21. Поняття конформізму у психології.
22. Поступливість і маніпулятивні прийоми впливу. Опір впливу.
23. «Я-Концепція» і опір впливу.
24. Соціальна фасилітація і інгібіція.
25. Поняття командної діяльності.
26. Афіляція. Прив'язаність.
27. Альтруїстична поведінка у взаємодії. Дружба. Любов.

28. Деструктивні форми взаємодії. Агресія. Упередження. Обман. Егоїзм.
29. Сутність та природа конфлікту.
30. Причини виникнення конфліктів.
31. Класифікації конфліктів.
32. Типи конфліктних особистостей.
33. Функції конфліктів.
34. Фактори виникнення та ескалації конфліктів.
35. Динаміка конфлікту.
36. Поняття конфліктогенів.
37. Внутрішні конфлікти.
38. Міжособистісні та групові конфлікти.
39. Соціальні конфлікти.
40. Сімейні конфлікти.
41. Форми завершення конфліктів.
42. Особливості візуалізації як психотехнології вирішення конфліктів.
43. Медіація як сучасна психотехнологія вирішення конфліктів.
44. Психологія переговорного процесу вирішення (розв'язання) конфліктів.
45. Медіація як спосіб розв'язання конфліктів.

Докладніше про поточне та підсумкове оцінювання - за покликанням.
https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	

75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Андреева, Т. Є. Етика та психологія ділових відносин : навч. посіб. / Т. Є. Андреева. — Х. : Бурун Книга, 2004. — 144 с.
2. Загальна психологія: підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. — К. : Либідь, 2005. — 464 с.
3. 7. Кайдалова, Л. Г. Психологія: навч.-метод. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Н. В. Альохіна, Л. В. Пляка. — Х. : НФаУ, 2013. — 237 с.
4. Кайдалова, Л. Г. Психологія спілкування : навч. посіб. / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка. — Х. : НФаУ, 2011. — 132 с.
5. Конфліктологія: підручник / Л. М. Герасіна, М. І. Панов, Н. П. Осіпова та ін.; за ред. Л. М. Герасіної та М. І. Панова. — Х. : Право, 2002. — 256 с. 6.
6. Корнев, М. Н. Соціальна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Н. Корнев, А. Б. Коваленко. — К. : «Гео-принт», 2006. — 400 с.
7. Кудін, А. В. Психологія вирішення конфліктів: навч. посіб. / А. В. Кудін. — Х. — К., 2006. — 320 с.
8. Максименко, С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. / С. Д. Максименко. — К. : Центр навч. літ., 2004. — 272 с.
9. Нагаєв, В. М. Конфліктологія: курс лекцій / В. М. Нагаєв. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 198 с.
10. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія: навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. — К.: Академвидав, 2005. — 448 с.
11. **Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. / Лариса Володимирівна Засєкіна, Тетяна Володимирівна Пастрик. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 184 с.**
12. Скібська, Л. І. Конфліктологія: навч. посіб. / Л. І. Скібська. — К. : Центр навч. літ., 2007. — 384 с.
13. Скрипниченко, О. В. Загальна психологія / О. В. Скрипниченко, Л. В. Волинська, З. В. Огороднійчук та ін. — К. : Либідь, 2005. — 464 с.
14. Словник психолого-педагогічних термінів і понять / упоряд. Ю. В. Буган, В. І. Урупський. — Тернопіль : Астон, 2001. — 176 с.
15. Трухін, І. О. Соціальна психологія спілкування: навч. посіб. / І. О. Трухін. — К. : Центр навч. літ., 2005. — 336 с.
16. Філоненко, М. М. Психологія спілкування : підручник / М. М. Філоненко. — К. : Центр навч. літ., 2008. — 224 с.
17. Цимбалюк, І. М. Психологія спілкування: навч.-метод. посіб. / І. М. Цимбалюк. — 2-ге вид., випр. та допов. — К : Професіонал, 2007. — 464 с. 13.
18. Шапарь, В. Б. Психологічний словник найсучасніших термінів / В. Б. Шапарь. — Х.: Прапор, 2009. — 672 с.
19. Філоненко, М. М. Психологія спілкування : підручник / М. М. Філоненко. — К. : Центр навч. літ., 2008. — 224 с.
20. Чмут, Т. К. Етика ділового спілкування / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. — К. : «Знання», 2007. — 230 с.

